

Una continuïtat assegurada. Aproximació a l'anàlisi del període recent: 1976-1989

Lluís CASASSAS i SIMÓ

La voluntat de permanència (1947-1972)

Josep Iglésies, al seu treball que tracta dels quaranta anys de la Societat Catalana de Geografia, treball que es publica en aquest número 19, diu:

«... en la reunió general del 16 de juny de 1972, es va procedir a la renovació reglamentària de la meitat de la Junta de Govern i aquesta va quedar constituïda de la forma següent: Lluís Solé i Sabarís, president (...). Aquesta nova Junta tenia la significació d'agermanar la seva actuació amb la que es realitzava a la Universitat, on s'estava produint una renovació total dels estudis geogràfics».

Ara bé, el que cal assenyalar —fet que l'Iglésies calla com a conseqüència de la seva manca total de vanaglòria— és que la renovació de la Junta, el relleu de la presidència de la Societat i el començament de l'etapa de direcció de Lluís Solé foren proposades per Josep Iglésies mateix, amb una prova de generositat i amb un esperit d'obertura dignes d'encomi.

L'Iglésies, però, continuà essent un dels puntals més fermes de la Societat: a aquesta no li mancaren les seves comunicacions, la seva participació als treballs de camp i a les tasques socials, l'assessorament constant i el guiatge permanent, tal com havia fet fins aleshores.

Es pot considerar, al mateix temps, que, amb la seva renúncia matisada, es va cloure un primer període de la vida de la Societat Catalana de Geografia caracteritzat per les dificultats de l'arrelament en mig de les circumstàncies turbulentes que travessà Catalunya. L'Iglésies representà la voluntat de continuïtat i de permanència. El pas dels anys s'havia emportat molts dels signants del manifest fundacional començant per l'infatigable Enric Ribes i Virgili, membre de la primera Junta de Govern i un dels iniciadors dels

estudis de toponímia, mort d'accident ferroviari el setembre de 1938. Mancaven Carreres i Candi, Puig i Cadafalch, Fontserè, Blasi, Faura i Sans, Santaló, Ferrer de Franganillo, Turell... L'Iglésies, Solé i Sabarís i, al retorn de l'exili, Pau Vila, foren els qui, amb més dedicació, ajudaren a mantenir dempeus la Societat Catalana de Geografia en aquell període de repressió i de permanència difícil que seguí la «guerra dels trenta-dos mesos».

Potser es podria afirmar que el perill més gran que va córrer la Societat fou el fet d'haver entrat en aquest període, tan difícil, sense una definició clara de la finalitat pretesa i sense haver definit, tampoc, els límits de la geografia.

S'estava, encara, en una etapa que considerava la geografia com una explicació del món, una etapa purament descriptiva en què cadascú conferia a aquesta ciència el caràcter més afí a les seves afeccions particulars.

La penetració del pensament possibilista vidalià al pensament geogràfic de Catalunya era recent, i no es pot dir que s'hagués consolidat del tot. Per això, el tall brutal sofert amb la guerra i la repressió posterior representà una perllongació de la indefinició i dels titubeigs i de la persistència efectiva, encara que no proclamada, a vegades, del determinisme més conspicu.

Més que mai, d'aleshores es podria afirmar la justesa dels mots de Pinchemel quan diu que:

«el determinisme està al cor de la geografia. No hi pot haver geografia sense determinisme: aquest, sempre està present al cor del geògraf. Sense el reconeixement i l'acceptació d'un cert determinisme, la geografia perd alhora, la seva unitat i la seva originalitat».

No es pot oblidar que, generacionalment, els primers geògrafs de Catalunya i els precursors i els fundadors de la Societat Catalana de Geografia o eren contemporanis de Vidal de la Blache (nascut el 1845) o varen néixer els anys en què començà la transformació geogràfica vidaliana i, per tant, no reberen, d'aquesta, cap influència i continuaven adscrits a tendències anteriors a la formulació dels principis possibilistes: Carreras i Candi nasqué el 1862, Puig i Cadafalch el 1867, Fontserè el 1870, Huguet del Villar el 1871, Font i Sagué el 1874, Faura i Sans el 1863, Pere Blasi el 1885, R. Batallé el 1890, Marcet i Riba el 1894, etc.

La vida de la Societat, però, com la vida mateixa, no es féu amb salts i amb discontinuïtats. El context s'havia transformat totalment. A l'acabament de la Segona Guerra Mundial, es desenvoluparen ciències noves que fins aleshores havien estat considerades auxiliars, tals com les ciències econòmiques, la sociologia, l'antropologia, etc. que, cadascuna des de la seva parcel·la respectiva, pretenia contribuir al coneixement de l'home i de l'espai. Aquests canvis, és clar, repercutiren en el que ocorria en la ciència catalana de l'època sumida en les estretors derivades de la repressió franquista.

Després de la reorganització de la Societat, l'any 1947, la presidència va recaure en *Josep Ramon Bataller i Calatayud* des del 20 de desembre de 1948 al 27 de juliol de 1954. Aquells cinc anys i mig es poden comptar entre els més difícils passats per la Societat, en particular, i per la cultura catalana, en general.

Bataller (nascut a la Pobla del Duc l'any 1890 i mort a Barcelona el 1962) era titulat en geologia i en paleontologia, ciències que treballà al Seminari Conciliar de Barcelona, on exercí al Museu de Geognòsia i de Paleontologia que havia fundat el canonge Jaume Almera. Allí, col·laborà amb el geòleg i enginyer de mines Lluís Marià Vidal i Carreras, que havia estat president del Centre Excursionista de Catalunya.

Des de ben aviat es revelaren els lligams de Bataller amb la geografia: en són testimoni moltes de les seves activitats dutes a terme a la Institució Catalana d'Història Natural, de la qual n'era soci, i de les seves intervencions a l'Institut d'Estudis Catalans, del qual en fou membre. Coneixedor del país —havia col·laborat en la confecció del mapa geològic de Catalunya 1/50.000—, professor a l'Escola Superior d'Agricultura i catedràtic de Ciències Naturals, no és d'estranyar trobar-lo com a signant del manifest fundacional de la Societat Catalana de Geografia, ni fou cap rarsa que fos nomenat president de l'entitat. Des del seu càrrec, malgrat les dificultats del moment, efectuà un treball d'apropament als estudiosos que les circumstàncies mantenien dispersos, encoratjà la publicació dels reculls dels noms de lloc, i assegurà la continuïtat de les sessions científiques mensuals que, amb força riscs, s'anaven celebrant. El 27 de juliol de 1954, demanà que s'elegís un nou president. Ell restà a la Junta de Govern com a tresorer, on seguí fins pocs mesos abans de morir, l'any 1962.

Al mateix temps, la Societat s'havia obert als nous corrents possibilistes tant pel mestratge de Pau Vila i l'actuació de Josep Iglésies, com per les tasques efectuades pel *Cercle des Géographes* que Deffontaines havia organitzat a l'Institut Francès de Barcelona. D'abast modest, però amb una fe molt gran en el pervindre de la geografia, la labor que s'efectuà aleshores s'ha de considerar altament positiva, malgrat que s'havia d'inscriure, en general en uns corrents que en el món científic internacional ja començaven a ésser revisats. S'insistia en les monografies locals i regionals, es debatia la personalitat física i humana de contrades concretes, s'utilitzaven mètodes inductius, etc.

Per succeir Bataller a la presidència, a la sessió del mes de juliol de 1954, es nomenà *Josep de Calassanç Serra i Ràfols* que, des de 1948, formava part de la Junta de Govern com a tresorer. Serra havia nascut a Maó el 1902. Era arqueòleg, deixeble de Bosch i Gimpera. Féu recerques tocant a l'arqueologia ibèrica i romana, sobretot. Des de 1949, formà part de l'Institut d'Estudis Catalans, i efectuà excavacions a l'interior de la muralla romana de Barcelona, a diversos indrets de Catalunya (Sant Quirze de Galliners, Tivissa, Badalona, Sabadell, etc.) i a Extremadura.

La seva dedicació, el seu esperit de treball, el seu tarannà emprenedor, la seva fermesa i, alhora, el seu tracte exquisit, que permeté la superació de recels amb d'altres institucions catalanes de cultura, feren que fos nomenat president. Ell portà la Societat cap a la normalització —relativa, sempre, en les circumstàncies adverses que es vivien—, féu que seguissin les publicacions, i que la commemoració dels primers vint-i cinc anys de la Societat Catalana de Geografia fos digna i notable.

Amb la presidència de Serra, s'introduïa a l'escena científica catalana una nova generació de geògrafs i d'altres conreadors de les ciències socials. Entre 1901, data del naixement de Gonçal de Reparaz i el 1908, data de la naixença de Lluís Solé i de Salvador Llobet, havien nascut, Josep Iglésies, Serra i Ràfols, Rafael Candel, Lluís Creus... Foren

els seguidors més eficients de Vidal, Sorre, Febvre, Braudel i de tot el món dels *Annales*: fou el moment de la definició de la ciència del paisatge, de l'aparició de la geografia vegetal i de l'ecologia, de la consideració de la història com a fonament del sentiment de comunió amb el món.

Les monografies continuaren constituint la base de tota la recerca, però hom era conscient que «la seva acumulació no havia fet créixer el cos dels coneixements generals» i que calia trobar el sentit de les noves estructures tant en el camp de les formulacions científiques com en la societat mateixa.

Fou per tots aquests motius que, durant aquesta etapa, les sessions científiques anaren adquirint una importància més gran, i s'amplià el cercle d'assistents, i es diversificà el ventall de les qüestions tractades i s'incrementà la intensitat dels debats.

Quan Serra, per la seva salut malmesa, el desembre de l'any 1970, renuncià al càrrec, hom podia pensar que la continuïtat estava assegurada i que l'entroncament de la geografia catalana amb els corrents més moderns i més fèrtils de la cultura havia estat assolit. Serra i Ràfols morí a Barcelona el 30 d'abril de 1971, quan encara no tenia setanta anys.

Del que representà l'actuació de *Josep Iglésies* tant en el camp de la geografia, com a la Societat Catalana de Geografia durant la seva etapa de president, hom n'ha parlat a bastament.¹ Sense desmerèixer ningú, ni l'actuació dels altres membres, hom pot assegurar que ell fou el suport bàsic de l'entitat des de sempre, durant els mesos fundacionals, durant la guerra, en els anys més obscurs de la clandestinitat, en els moments de les audàcies més agoserades. La seva renúncia a favor del doctor Lluís Solé fou un acte, també, de confiança: calia que quan els estudis geogràfics entraven a la Universitat amb dignitat (1967-1968) no es creés un divorci entre els estudiosos. Iglésies no va intentar mai, ni va pensar-ho, recloure l'entitat en les estretors nostàlgiques, sinó que sabé donar pas als nous corrents, als corrents més rigorosos, als corrents més crítics, on es trobaven conreadors més joves, molts d'ells incorporats de feia poc al camp de la geografia, conreadors moguts per altres inquietuds.

Molts dels assistents als actes de la Societat, oients o conferenciants, no eren especialment geògrafs, però tots estaven interessats per les coses de la terra. És clar que, majoritàriament, es tractaven qüestions relatives a Catalunya i als països més veïns, que sempre han interessat amb més vigor, però no es negligí cap altra contrada ni cap altre tema. De la mateixa manera, a mesura que s'elevà el nombre d'universitaris participants, tal com s'ha indicat, s'amplià el ventall d'inquietuds que portaven a les sessions de la Societat, junt als afeccionats fidels que sempre hi havien concorregut, els que es preocupaven per l'administració, per l'ensenyament i per l'ordinament del territori.

No es podia dir, és clar, que, al moment de la renúncia de l'Iglésies, s'hagués iniciat ja la represa sense titubeigs, ni que s'albirés, ja, la normalitat. Però sí que es pot assegurar que, quan l'Iglésies traspassà la presidència a Lluís Solé, es va cloure l'etapa de la repressió, de la presència dificultosa, del treball recolzat només, gairebé, en un voluntarisme inestable. Tot i això, aquella etapa no havia estat una època morta, com ho demostra el fet que, durant aquells anys, aparegueren una dotzena llarga de publicacions i que les conferències pronunciades a l'Entitat sobrepassaren les cent vuitanta.

El camí cap a la consolidació i la represa (1972-1980)

En aquells moments —segurament seguint una moda de titllar d'envellides i estèrils les Institucions existents—, algunes vegades se sentiren veus defallents entre els socis i amics que proposaven l'abandó. Però la realitat és que no foren tingudes en compte per raons diverses.

En primer lloc, perquè en un país on és tan difícil la permanència d'una obra cultural no es podia malmetre un patrimoni de tants anys, que havia costat tants esforços de recollir.

Altrament, en una època de crítica i de discussió dels fonaments de la ciència i dels models metodològics i epistemològics, no es podia perdre un fòrum obert de debat i de confrontació. A més, en un estadi de la ciència de superespecialització generadora d'aïllaments i d'incomprensions i exacerbadora d'individualismes eixorcs, no es podia abandonar un punt d'encontre interdisciplinar, on es podien promoure iniciatives de futur.

Finalment, es valorà que en una societat que tendeix a estatificar-se per l'impuls de tecnològiques seleccionadores, no es podia perdre una institució que, des del seu acte fundacional propi, ha cregut en la necessitat i en la possibilitat de lligar la disquisició científica més elevada i abstracta amb les necessitats, els interessos i les preocupacions de les capes socials més extenses.

Per tot això, la Junta de Govern presidida per *Lluís Solé i Sabarís*, conjuntament amb els socis que s'hi apropiaren, inicià una labor de reforçament de la Societat. Evidentment, cada dia fou més palès l'augment del to universitari. Durant aquesta etapa ocuparen llocs a la Junta elements procedents de la Universitat: Salvador Llobet, Maria de Bolòs, Lluís Casassas, Carles Carreras, Maria Sala, Lluís Riudor, Lurdes Garcia, Josep Ma Panareda, Antoni Tulla... A la Societat, però, seguia viu l'alè dels fundadors, de Pau Vila i de Josep Iglésies especialment, oberts a tots els horitzons i que, de manera espontània, exercien de mestres i de companys de tots.

Solé incorporà els geògrafs més joves a les responsabilitats dirigents tant donat-los entrada a la Junta, com agregant-los a les comissions assessores que ell creà i impulsà, la de publicacions, la dels treballs de camp i de les visites, la d'activitats acadèmiques, la de recolzament a la presidència, etc. Perquè creia en el futur, incorporà els joves, els encoratjà i els assistí sempre que calia. Féu de la seva actuació una escola de confiança basada en la bondat i en el seu mestratge incansable i indiscutible.

Solé accentuà la presència de la **Societat Catalana de Geografia** en diversos camps com ara en la presentació d'informes sobre les extraccions d'àrids al Llobregat, en actuacions en defensa de les grederes de Santa Pau i de la zona volcànica olotina en general, en informes sobre el problema plantejat entre Igualada i Santa Margarida de Montbui arran del barri de Sant Mauri, en les relacions amb l'Asociación de Geógrafos Españoles, etc. Cal destacar els lligams i l'amistat que mantingué amb alguns col·legues no catalans, per exemple amb Tricart, amb Ribeiro, amb Terán, per citar-ne uns quants de països diversos.

Les reunions de la Junta se celebraven sovint a casa seva, rodejats de llibres i carpetes, de papers amuntegats i d'informes. Allí es creava un clima franc, de companyonia. D'altres vegades, les reunions es feien al seu despatx de la Universitat on invitava, quan l'afer requeria un debat més ampli, d'altres socis i amics, com ara Pau Vila, Josep Iglésies, En-

ric Llch, Joan Vilà, Josep Ma Puchades... Per la seva bonhomia, la Junta de Govern assolí una homogeneïtat i una qualitat humana ben lluny de qualsevol forma d'esquerperia.

Les explicacions acertades del Mestre Pau Vila durant una sortida, seguides amb atenció pels seus acompanyants. Pau Vila, geògraf, mestre, excursionista, no deixà mai de creure que en el coneixement dels fets naturals (físics, culturals, econòmics, socials) es recolza tot el desenvolupament de l'anàlisi geogràfica i per això no abandonà mai la seva dèria caminadora.

Amb Solé es repetia el fenomen ocorregut al retorn de Vila del seu exili de Veneçuela: va rebre l'acceptació més fidel i entusiasta dels estudiosos més joves, de molts que encara no havien acabat la carrera, de simples afeccionats. I és que a prestigi professional i científic s'afegia l'adhesió generada per les condicions humanes més excel·lents. A més, la lliçó de col·laboració amistosa professada entre Vila i Solé, que es posà ben de manifest durant la visita efectuada per la Societat Catalana de Geografia a la Cerdanya amb motiu dels cinquanta anys de l'aparició de la monografia de Pau Vila sobre aquella comarca, fou un altre exemple que colpí profundament els qui els tractaren.

El dia 17 del mes de juny de 1980, la Societat Catalana de Geografia, conjuntament amb l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, va retre un homenatge a Pau Vila. L'acte se celebrà a l'Aula Magna de la Universitat. Presidia Lluís Solé que parlà de Pau Vila, l'home. Intervingueren Miquel Siguan que ho féu de Pau Vila, el ciutadà, Marta Mata de Pau Vila, l'educador i Lluís Casassas de Pau Vila, el geògraf. Fou el darrer acte al qual assistí Pau Vila. Hom li comunicà que la Societat Catalana de Geografia, en la reunió de socis celebrada a la ciutat de Figueres el dia 14 de juny, l'havia nomenat el seu president honorari.

A partir del seu retorn, l'activitat de Pau Vila al si de la Societat i del conjunt de la geografia havia estat notable. La «comunió amb el món», que definia Braudel, era total en la seva persona, i no és aventurat afirmar que en ella es troba la font del que Vila anomenava «la geohistòria», que li permeté analitzar les interrelacions existents entre els homes i la terra. Ell sabia que «tot el que es refereix a l'home està tocat de contingència» i que, per tant, s'havia de fugir de tota classe de dogmatisme i d'encarcaments. I ho predicà amb l'exemple total de la seva tasca realitzada, amb l'exemple de la seva vida i amb el conreu exaltant de l'amistat.

La salut de Solé ja estava ressentida per tanta amargor com li havia tocat viure, però es mantingué ferm en el treball i lúcid en el consell. Però el 1980, any de la mort de Pau Vila, que tant l'afectà, es veié obligat a renunciar a la presidència. El succeí el que aleshores era el vice-president, el doctor Salvador Llobet, un universitari que havia format part del Consell de Redacció de la Geografia de Catalunya de la casa AEDOS, obra que dirigí Solé, i que es manifestava deixeble i seguidor dels grans mestres de la geografia catalana.

Solé encara participà en l'organització i celebració del curs dedicat al Centenari de la naixença de Pau Vila (curs 1980-1981); encara assistí, el 10 de maig de 1985, als Actes del Consell de Cent amb motiu del cinquantenari de la Societat, acte que ell presidí, acompanyat pel vice-president, perquè el doctor Llobet, ja president efectiu, estava fortament malalt.

Aquest fou l'últim acte públic de la Societat Catalana de Geografia al qual assistí Solé i Sabarís.

A mitjan juliol d'aquell any, morí a Capellades. «La seva exquisida personalitat féu possible d'infondre un rigor científic més gran a les tasques de la Societat Catalana de Geografia, sense que es perdés ni un bri d'aquell to d'obertura personal que ell amplià amb la seva captinença magnànima. (...) El seu esperit crític el portà a prendre decisions

que, alguna vegada, no foren compreses potser per la seva novetat, potser perquè qui l'escoltava no estava disposat a reconèixer la seva formulació, potser perquè sempre és fàcil que existeixin malèvols interpretacions».

Cal que s'assenyalin alguns fets d'aquesta etapa en què Lluís Solé presidí la Societat Catalana de Geografia tot i que ja consten succintament en la secció «NOTES» d'aquest número 19:

- S'afermen les publicacions i, tot i les dificultats aparegudes a la mort de Puchades i de l'acabament del seu mecenatge, hom s'esforçà a renovar la publicació d'una revista de la qual ja veié alguns números.
- S'establiren els cursos «monogràfics seguits per un fil conductor» per conferir als cursos acadèmics una homogeneïtat més gran. Per exemple, el curs *sobre l'evolució recent de la societat catalana*, el curs *sobre les Illes Balears*, el curs *sobre l'Atlas Temàtic de Catalunya*, el curs *sobre Barcelona i el futur de Catalunya*, el curs, ja citat, del *Centenari de Pau Vila...*
- Es consolidaren les visites fora de Barcelona i, durant els mesos d'hivern, les visites a institucions locals, museus oficials i col·leccions particulars, observatori astronòmic, laboratoris, centres de recerca, etc.
- Es mantingueren contactes estrets amb d'altres col·legues de la península, relacions que tingueren un punt culminant amb l'excursió-visita que la Junta Directiva de l'Associación de Geógrafos Españoles efectuà a Barcelona, i que Solé dirigí i encapçalà de forma excel·lent. Durant aquesta visita es realitzà una reunió conjunta a la Universitat i una altra a la Sala d'Actes de l'Acadèmia de Ciències, s'assistí a la conferència inaugural del curs 1978/79 que pronuncià Pau Vila i a la projecció del film sobre el vulcanisme d'Olot, es realitzà una excursió a Osona i la Garrotxa, etc.

Durant l'etapa de la presidència de Lluís Solé es pronunciaren a la *Societat* una seixantena de conferències, es publicà la *Miscel·lània Pau Vila* i la *Geografia del País Catalans* de Pierre Deffontaine, se celebraren diversos curssets i seminaris i treballs fora de Barcelona, i, en fi es féu augmentar d'una manera notable la presència de la Societat Catalana de Geografia en tots el àmbits de la vida cultural.

La Societat Catalana de Geografia nomenà socis d'honor a Manuel de Terán, Pierre Vilar, Yvette Barbaza, Georges Bertrand, José Manuel Casas Torres, Pere Verdaguer, François Doumenge, Bartomeu Barceló, Vicenç Rosselló.

No és exagerat de dir, doncs, que l'etapa de Lluís Solé com a president representà l'inici de la represa, representà un acostament gran cap a la normalitat i constituí la incorporació de la geografia catalana als rengles de les activitats culturals pioneres, als rengles de les activitats on el rigor i l'exigència, la precisió científica i la precisió dels conceptes són més notables.

La voluntat de normalització (1980-1985)

Després de la renúncia del doctor Solé, de manera interina accedí a la presidència el doctor *Salvador Llobet i Reverter*, que ocupava la vice-presidència. Més endavant,

fou elegit president per la Junta general de socis. Feia poc que havia mort Pau Vila i que l'Institut d'Estudis Catalans havia nomenat Josep Iglésies com a delegat seu prop de la Junta de Govern de la Societat Catalana de Geografia.

Aquesta presència de l'Iglésies i la trajectòria professional, els lligams personals i el tarannà cívic de Salvador Llobet, junt a l'existència a la Junta d'alguns membres que procedien d'etapes anteriors, foren garantia d'una continuïtat en les línies generals d'actuació que permetien augurar que se seguiria de manera decidida el camí cap a la normalització.

- president, Salvador Llobet i Reverter
- vice-president, Lluís Casassas i Simó
- secretari, Maria Sala i Sanjaume
- tresorer, Vicenç Biete i Farré
- vocal, Carles Carreras i Verdguer que ho era des de 1977,
- vocal, Pilar Benejam i Arquimbau que ho fou entre 1981 i 1984,
- vocal, Enric Bertran i González que ho fou entre 1981 i 1985,
- vocal, Joaquim Cabeza i Valls que ho fou des de 1982,
- vocal, Helena Estadella i Boadella que ho fou entre 1981 i 1982, i
- vocal, Benjamí Sabiron i Herrero que ho fou des de 1984

Bona part de les primeres activitats de la nova Junta presidida per Llobet foren dedicades a regularitzar l'administració de la Societat. Els treballs de secretaria, les actes, les convocatòries, la periodicitat de les sessions, etc. foren les manifestacions externes d'aquesta voluntat d'assegurar la marxa normal de la Societat.

Un altre exemple d'aquesta voluntat fou l'aparició del número primer de «Treballs de la Societat Catalana de Geografia». Després de la mort de Puchades, la Societat havia quedat sense òrgan d'expressió. Les dificultats d'ordre econòmic feren que endarrerís el moment en què fos possible la represa d'una publicació regular. Però fou més forta la voluntat de disposar d'aquesta publicació que tots els obstacles, i fou així que, el darrer trimestre de 1984, apareixia el número primer d'un seguit que fins ara no s'ha interromput.

Totes aquestes actuacions provocaren que s'obrís un debat molt intens sobre l'essència i el contingut de la pròpia Societat. Llobet, de manera tenaç, demanà l'adaptació del Reglament intern a les noves situacions que s'anaven plantejant. No es pot oblidar que el que estava vigent fou redactat als moments fundacionals, i ja resultava totalment inadequat a les necessitats presents.

La consolidació de la Societat Catalana de Geografia i l'amplitud del debat s'assoliren, també, amb l'arribada de grups nous de joves geògrafs universitaris procedents de les darreres promocions de llicenciats, moguts per preocupacions i plantejaments diferents i amb enfocaments científics i vitals nous.

Per això no fou res d'estrany que al costat de les concepcions més tradicionals que tenen el seu fonament en interpretacions procedents de les formulacions de Jean Brunhes i de Max Sorre, i al costat de les activitats continuadores de la tradició dels geòlegs, dels botànics i dels pedòlegs catalans (Almera, Via, Font i Sagué, Thos, etc.), i al costat de la presència de l'«escola dels excursionistes» procedent d'Arabia, Torres i Osona, hom

trobés, cada vegada més, la presència, sovint encoratjada per Llobet, dels partidaris de l'anàlisi del paisatge cultural al costat dels qui proposaven tendències més recents de recerca i de definició.

També fou notable l'arribada de professionals no docents adscrits als serveis de planificació, a l'urbanisme, a l'administració local, autonòmica o provincial, etc. i la presència de socis nous no universitaris que ajudaren a reforçar una de les línies d'actuació constants des dels temps inicials.

Com a conseqüència, es guanyà en possibilitats d'actuació, ja que s'obriren nous horitzons i es van poder posar en marxa noves iniciatives. A més, com que l'Institut d'Estudis Catalans emprengué un camí vers el seu afiançament, va poder començar a ajudar a trencar l'anella que impedia la regularització de les publicacions de les Societats filials. A partir del número segon de «Treballs de las SC de G», es comptà amb una quantitat de pessetes procedent de l'Institut que asseguraren la continuïtat de la nostra nova revista.

L'entroncament amb alguns organismes professionals obrí, també, possibilitats noves. Primer, el març de 1982, es rebé la invitació de la Real Sociedad Geográfica de Madrid perquè la Societat Catalana de Geografia formés part de la Comissió Permanent delegada del Comitè Nacional encarregat de la preparació de la participació dels geògrafs espanyols als Congressos Internacionals de la Unió Geogràfica Internacional. El mes d'octubre de 1982, el president comunicà a la Real Sociedad la designació de Lluís Casassas com a representant de la Societat Catalana de Geografia a la Comissió abans citada.

Un altre fet important fou l'acceptació de la proposta formulada pel Grup Internacional de Treball de la Geografia dels Tèxtils d'organitzar la celebració a Barcelona de la seva tercera Sessió Plenària durant l'any 1985. Des de la seva fundació, Lluís Casassas havia format part del presidium d'aquest Grup, i hi havia presentat el resultat de les seves recerques. D'altres membres de la Societat —Bertran, Cuxart, Mendizàbal, Nadal, Ortuño...— també hi havien participat amb comunicacions i intervencions directes.

El 1985 fou l'any en què la Societat celebrà el seu cinquantè aniversari. El curs fou important; les intervencions dels comunicants hi foren excel·lents; l'acte commemoratiu que tingué lloc al Saló de Cent, amb la presència del batlle de la ciutat i una conferència del doctor Estapé, fou notable; es publicaren a la revista diversos «Materials del cinquantenari»... Junt amb tot això, es reuní la Tercera Sessió del Geotex. Conferències, comunicacions, debats i visites foren constants durant aquella setmana d'abril. Les actes de la sessió es publicaren a «Treballs de la SC de G». Fou, sens dubte, un reconeixement internacional del paper rellevant de la Societat en el camp de la geografia.

En tots els actes de la Societat, la presència de Salvador Llobet fou constant, com fou notable la seva participació a les reunions de la Junta de Govern o la seva assistència sempre que calia fer sentir la veu de l'entitat, com per exemple a les sessions de la Comissió parlamentària encarregada de preparar el projecte de la divisió territorial de Catalunya.

La malaltia greu que l'afectà motivà, però, la seva renúncia a l'exercici de la presidència. Fou substituït, reglamentàriament, pel vice-president doctor Lluís Casassas. Però Llobet

ha continuat fins ara vetllant la marxa de la Societat, a la qual no ha mancat la seva col·laboració i el seu assessorament.

Durant el període de la presidència del doctor Salvador Llobet se celebraren una setantena d'actes científics i es continuaren efectuant les sessions anuals fora de Barcelona.

La voluntat de normalització donava els fruits més convincent.

Unes branques cada vegada més esteses (1985-1989)

Serra i Ràfols, l'any 1968, va incloure Lluís Casassas i Simó a la Junta de Govern de la Societat Catalana de Geografia com a vocal. Era ja cap al final de l'activitat de Serra.

Casassas, ben aviat, a la Junta, treballà amb assiduitat al costat de l'Iglésies, que coneixia des de l'època de les sessions literàries i científiques que se celebraven, mig d'amagat, al seu domicili del passatge Permanyer, en els moments més durs de la repressió franquista. Allà, va conèixer alguns dels qui freqüentaven les reunions de la Societat Catalana de Geografia. D'altres, els havia tractat en afers derivats de l'activitat clandestina, d'altres eren velles coneixences dels grups professionals familiars. Ben aviat, hi retrobà Pau Vila, retornat de l'exili, amb qui s'establí una relació i una col·laboració que només pogué acabar-se amb la mort del Mestre. I, gràcies als treballs que realitzava la Societat Catalana de Geografia, enfortí els contactes amb Solé i Sabarís que s'havien iniciat a l'Institut-Escola de la Generalitat on Solé era el professor de geografia i on Lluís Casassas havia estudiat el batxillerat. De tots ells —i a redòs del recent creat Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona i dels seus professors— Casassas adquirí una coneixença de les activitats geogràfiques que el portaren a ser present en tots els moments de la seva evolució acadèmica i institucional.

El doctor Casassas, a finals dels anys quaranta, fou dels fundadors de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, on figurà com a membre de la Junta de la Secció d'Estudis Socials.

A més, tant les seves relacions amb els geògrafs espanyols iniciades als voltants dels anys 1974-1975, com les mantingudes amb diversos grups estrangers (Varsòvia/Lódz, París, Lilla, Lió, Gènova...) li proporcionaren la possibilitat d'una ampliació dels horitzons.

Per tot això, després de la seva etapa de vocal amb Serra i Ràfols, de tresorer amb l'Iglésies, de secretari amb Solé i Sabarís i de vice-president amb Salvador Llobet, no fou d'estranyar que sorgís la proposta per ésser designat president, proposta que fou avallada amb les signatures de Lluís Solé i Sabarís, de Joan Vilà i Valentí, de Maria de Bolòs, d'Enric Lluch, de Carles Carreras i de Benjamí Sabiron.

L'elecció s'efectuà el 18 de juny de 1985. Molt aviat va caldre prendre algunes decisions: noves compareixences davant de la Comissió Parlamentària encarregada de preparar la Llei de divisió territorial, informe sobre el topònim correcte de les Borges del Camp, informe sobre la concessió a Rubí del títol de ciutat, resolució sobre la participació de la Societat al Congrés de la Unió Geogràfica Internacional, etc.

Molt aviat morí Lluís Solé i, un any després, Josep Iglésies. D'aquesta manera es cloïen les portes de tota una etapa decisiva de la Societat Catalana de Geografia.

Amb Lluís Casassas no s'abandonà cap línia de recerca. S'insistí, només, en procurar que el conreu exclusiu de les branques més teòriques no servís per allunyar-se de la realitat social. Casassas considerava la recerca geogràfica com un punt de vista no exclusiu. Considerava que el geògraf ha d'estar interessat per tot i, en primer lloc, per tot allò que, a la llum de les situacions presents, ajuda a preveure el futur, allunyant-se de la ciència considerada com una disciplina retrospectiva o únicament descriptiva. Aquesta opinió, expressada ja a començaments dels anys vuitanta, l'entroncava amb Brookfield, i el seu esforç per preocupar-se, cada vegada més, de l'home, el portava a apropar-se als moviments de contestació que per aquell temps atenyeren la geografia i on ell trobà una coincidència amb la manera d'esguardar i d'analitzar el món.

És clar que, en aquesta activitat, trobà la companyia d'altres membres de la Societat moguts, també, per preocupacions semblants. Amb alguns d'ells coincidí a la Junta de Govern, amb tots procurà convertir la Societat Catalana de Geografia, en punt «de confluència de voluntats lliures en una direcció comuna» vers horitzons d'alliberament total, emprant les paraules tan conegudes de Claval quan analitza aquella època.

El dia 18 d'octubre, de 1985 la Societat es reunia a la Capella de Santa Àgata a la Plaça del Rei, en un acte de recordança de Lluís Solé i Sabarís. Després d'unes paraules del president, que en obrir l'acte evocà la figura del doctor Solé i la seva personalitat humana, la clavicembalista Lluïsa Morales interpretà obres de Joan S. Bach, A. Cabezón, J.P.H. Rameau i Domenico Scarlatti.

Uns dies després, el 5 de novembre, se celebrà un acte acadèmic a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans, on intervingueren Josep Iglésies (*Lluís Solé vist des de la geografia*), Joan Vilà i Valentí (*Lluís Solé: un difícil magisteri*) i Salvador Llobet (*Lluís Solé i la geografia catalana de la immediata postguerra*).

Justament un any després, com s'ha dit, el mes de novembre de 1986, la Societat s'aplegava per acompanyar un altre dels seus fundadors, Josep Iglésies. El mes de març següent, a l'Auditori del Centre d'Estudis i Recursos Culturals de la Diputació de Barcelona, a l'antiga Casa de Caritat del carrer Montalegre, la Societat evocà la figura de l'Iglésies. El president glossà la seva persona i, a continuació, es projectà *Josep Iglésies en la Geografia catalana*, vídeo gràcies al qual es pogueren seguir les explicacions que d'ell mateix i de les seves concepcions geogràfiques féu el qui havia estat un dels fundadors de la Societat Catalana de Geografia.

Aquest acte de la Casa de Caritat havia estat precedit pel que l'Institut d'Estudis Catalans, conjuntament amb les societats filials d'Estudis Històrics, de Geografia i d'Ordenació del Territori, celebrà, el mes de gener, en record de l'Iglésies. Hi intervingueren Oriol Riba, Jordi Nadal, Manuel Ribas i Piera i Joan Triadú. Després, seguí un rosari d'actes en recordança i d'homenatge, en molts dels quals participà activament la Societat Catalana de Geografia.

Si entre 1980 i 1986 la Societat Catalana de Geografia havia perdut tres de les seves

figures més representatives i cabdals (Vila, Solé i Iglésies), semblava com si les pèrdues haguessin actuat com esperó. Les tasques de la Societat han continuat amb més intensitat que mai.

Cada curs, un «fil conductor» ha conferit unitat a les sessions i ha ajudat a mantenir l'atenció viva:

Curs 1984-1985: *Curs del Cinquantenari de la Societat*

Curs 1985-1986: *Curs Lluís Solé i Sabarís*

Curs 1986-1987: *Curs sobre la geografia catalana i els corrents actuals de la geografia*

Curs 1987-1988: *Curs sobre l'anàlisi comparativa de l'organització de l'espai urbà.*

Curs 1988-1989: *Curs d'aproximació a la realitat geopolítica de Catalunya*

Es pensà que seria convenient de conèixer el punt de vista de molts geògrafs no catalans sobre molts d'aquests temes. Gràcies a la col·laboració de la Comissió Interdepartamental de Recerca i d'Innovació Tecnològica de la Generalitat i gràcies a altres ajudes que s'han anat obtenint, hom ha pogut escoltar les opinions de professors procedents de localitats diverses i representants d'horitzons ideològics diferents. Aquests darrers anys han vingut a la Societat Catalana de Geografia professors francesos (Battiau, Boussemart, Brunet, Claval, Dezert, Fagnani, Ferras, Laferrère, Levy, Becat, Montagné-Villette, Pinard); indostànics (Bajpai, Prasad-Sing, Hanuman Prasad, Shah); italians, (Celant, Dematteis, Vallera); polonesos, (Marszal, Paczka, Straszewicz); israelians (Inbar, Yair); i d'altres procedències (Buttimer, Kofman, Raffestin, Milton Santos, Strida, Láckó, Barta, McDonogh, etc.).

Al mateix temps, s'han anat intensificant els contactes amb col·legues de punts diversos de l'Estat. Les relacions han estat tan profitoses, que ja s'està estudiant la possibilitat d'organitzar col·loquis generals per debatre aspectes concrets de la geografia d'interès comú. Han participat en aquestes reunions dels últims anys, Barceló, Brandis, Bosque Maurel, Cabero, García Ballesteros, Gómez Mendoza, Mas, Murcia Navarro, Quirós...

Les intervencions de molts dels geògrafs forans que han disertat a la Societat Catalana de Geografia han estat publicades als números correspondents de «Treballs de la Societat Catalana de Geografia».

També, després de la celebració a Barcelona de la III Sessió Plenària del Grup Internacional de la Geografia dels Tèxtils, hi ha hagut algunes altres reunions internacionals amb una participació notable de professors estrangers, sessions que ha organitzat la Societat Catalana de Geografia.

Coincidint amb la Conferència Regional sobre països mediterranis que se celebrà a Barcelona el mes d'agost de 1986 organitzada per la Unió Geogràfica Internacional, es reuniren diverses de les seves comissions. El grup de Treball de la Geografia de les Activitats Comercials, que presideix el professor Metton, es reuní a Barcelona. L'organització de la reunió fou disposada pel doctor Casassas, com a president de la Societat Catalana de Geografia. El tema de la sessió era analitzar els canvis ocorreguts en l'activitat comercial. Les reunions s'efectuaren a la Sala de Plens de l'Institut d'Estudis Catalans, i s'hi discutiren dinou comunicacions. S'efectuà una visita a la Plana de Vic, s'assistí al mercat i a una sessió de la Llotja de Contractació a la Cambra Oficial de Comerç i d'Indústria

de Vic. A Barcelona, es visitaren la Llotja, els nous locals de la Cambra, la Universitat i algunes altres institucions. A la reunió participaren 25 membres de nou països diferents. L'any següent, la Societat edità les actes d'aquesta reunió, obra en la qual figuren 21 de les comunicacions presentades. El sumari es publica a les «Notes» d'aquest número 19.

Els mateixos dies es reuní el Grup d'estudi de la Geografia i l'Administració Pública, presidit pel professor R.J. Bennet de la London School of Economics. La sessió fou organitzada pels professors Plana Castellví i Lluís Casassas, com a membres de la Societat Catalana de Geografia. Hi participaren 20 professors procedents de sis països diferents, que presentaren un total de tretze comunicacions. També fou molt interessant el recorregut efectuat amb els participants per sectors diversos de l'entorn metropolità de Barcelona.

Aquell estiu de 1986, Barcelona era el centre internacional dels geògrafs. La Societat Catalana de Geografia considerà que havia d'ésser interessant fer a mans de tots els congressistes assistents a Barcelona una presentació del país, i, a tal efecte, edità un número extraordinari de la revista «Treballs de la SCG», que tractava d'oferir un breu esboç geogràfic de Catalunya, per tal de facilitar-ne el coneixement i la comprensió als assistents.

Més endavant, entre el 31 de març i el 5 d'abril de 1987 es reuní a Barcelona el primer Col·loqui Catalano-Magiar sobre Plantejament regional i urbà. Assistiren el doctor Láslo Lácó, cap del Departament de Desenvolupament urbà del Ministeri de Desenvolupament Urbà i Habitatge del Govern Hongarès; el doctor Istvan Bartke, cap del Departament a l'Oficina de Planejament Nacional a Budapest; i els doctors Gyorgy Barta, Zoltán Hajdu i I. Simon del Centre d'Estudis Regionals de l'Acadèmia Hongaresa de les Ciències.

Per part catalana, participaren el president, doctor Lluís Casassas, el doctor Joan Vilà i Valentí, els doctors Agustín Hernando, Roser Majoral i Tomàs Vidal del Departament d'Anàlisi Regional, i Enric Mendizàbal del Centre d'Estudis Demogràfics. El programa de treball fou força dens i, a més dels seminaris i discussions, es visitaren la CIRIT, la Direcció General de Política Territorial de la Generalitat, els Serveis de Planejament Urbanístic de l'Ajuntament de Barcelona, la Corporació Metropolitana de Barcelona i la Universitat.

S'efectuaren visites als barris perifèrics de la ciutat de Barcelona, a sectors determinats del cinturó industrial i, finalment, a la ciutat de Manresa, on s'establí un debat animat a l'Ajuntament, que continuà durant la visita a la ciutat i a algunes instal·lacions industrials.

Les actes d'aquelles sessions es publicaren el número 16 de la revista «Treballs de la SCG», primer del tom IV.

A més, la Societat havia continuat la seva vida normal. Ja havia fet acte de presència a les sessions commemoratives dels 125 anys del Centre de Lectura de Reus. Al cicle de conferències, tots els qui intervingueren ho foren com a membres de la Societat: Josep Iglésies, Enric Lluch, Carles Carreras, Lluís Casassas.

S'havien continuat convocant els cursets-seminaris: sobre fotointerpretació, sobre els núvols i la previsió del temps, sobre la pluviositat a Catalunya, sobre els riscos naturals a muntanya, sobre glacialisme, sobre paisatge, sobre ecologia i geografia, sobre la forma

de l'ensenyament de la geografia, sobre els corrents més recents de la geografia anglosaxona, etc. Alguns d'aquests cursets es van poder celebrar gràcies al patrocini de la CIRIT.

Es continuen celebrant les visites a poblacions i indrets diversos de Catalunya, on es mantenen contactes i se celebren sessions acadèmiques. Darrerament s'ha visitat Falset, Lleida, Solsona, Berga, Torà de Riubregós, el Vendrell...

Finalment, en aquest camí d'obrir la Societat Catalana de Geografia a tots els horitzons, es convocaren les Jornades sobre la regionalització del territori i els ens intermedis. Les reunions se celebraren a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans, durant els dies 19, 20, 21 i 22 d'abril de 1989.

A les Jornades intervingueren professors de Barcelona (de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma), de Ginebra, de Lleida, de Madrid (de la Universitat Complutense i de la Universitat Autònoma), de Montpeller, d'Oviedo, de Ciutat de Mallorca, de París, de Salamanca, de Tarragona i de Torí.

La Societat Catalana de Geografia ha publicat les actes d'aquestes Jornades al número 17 (abril 1989) de la revista «Treballs de la SCG». Són en curs de publicació, a càrrec de la Diputació de Barcelona, els textos íntegres de les comunicacions presentades.

Cal agrair a la Diputació de Barcelona la seva col·laboració i el seu patronatge que han fet possible la celebració d'un esdeveniment de tanta importància tant per a la vida de la Societat Catalana de Geografia, com per al futur del desenvolupament de la ciència geogràfica regional a Catalunya.

Cal esmentar, també, que el dia 5 de novembre de 1985, la Junta de Govern instituí i convocà per primera vegada el Premi Lluís Solé i Sabarís, ofert a un estudi o treball d'investigació sobre qüestions d'ordenament territorial de Catalunya. Es va creure que aquesta era una manera de perpetuar el record del que fou fundador, president i gran impulsor de la nostra Societat i dels estudis geogràfics.

També cal dir que, en reconeixença del seu treball continuat a favor de la geografia i del coneixement d'aspectes diversos de Catalunya, i en considerar els seus lligams amb la **Societat Catalana de Geografia**, foren nomenats socis honoraris de la Societat els senyors Albert Compte, de Figueres; Salvador Llobet, de Granollers; Enric Moreu-Rey, de Barcelona i Ludwik Straszewicz, de Łódź, a Polònia.

El dia 22 de desembre de 1987, l'assemblea extraordinària de socis aprovà el text del reglament intern de la Societat. Ara cal recordar —i ja ho fou al moment de prendre's l'acord— que fou el president Llobet qui es comprometé a dotar la Societat d'un Reglament que fos d'acord amb les necessitats i les circumstàncies d'ara. A ell cal agrair-ho, doncs, haver-ho assolit i als consocis Biete i Cabeza que esmerçaren temps i esforços en la tasca d'elaborar-lo.

Ha continuat la publicació de «Treballs de la Societat Catalana de Geografia», la nostra nova revista de geografia.

Se n'ha mantingut la periodicitat que la Societat s'havia fixat. Les dificultats no han estat escasses, però les ajudes rebudes de l'Institut d'Estudis Catalans i, darrerament, de la Diputació de Barcelona, junt amb l'entusiasme dels qui s'han ocupat de l'elaboració dels números i la col·laboració de tots, han fet possible d'arribar a aquest número 19,

Els números han aparegut amb la freqüència següent:

1984, desembre	núm. 1
1985, abril	núm. 2
juny	núm. 3
setembre	núm. 4
desembre	núm. 5
1986 març	núm. 6
juny/setemb.	núm. 7-8
agost/setemb.	núm. especial Congrés UGI
desembre	núm. 9
1987 març-juny	núm. 10-11
setembre	núm. 12
desembre 87	
març 88	núm. 13-14
1988 juny/desemb.	núm. 15
1989 març	núm. 16
abril	núm. 17 especial Jornades regionalització
juny	núm. 18
setembre	núm. 19

No es pot oblidar que aquests darrers anys la Societat Catalana de Geografia ha sofert la pèrdua de membres representatius. A més del dolor sentit i del dany que ha representat la seva mort, cal pensar en l'augment de responsabilitat que han comportat aquestes absències. Aquest fet obliga a una atenció més gran i a una actuació més decidida cap a una responsabilitat compartida entre tots els socis. La Societat Catalana de Geografia només podrà realitzar amb profit la seva tasca si és considerada obra comuna, de treball col·lectiu. En dir tot això pensem en els buits deixats per la mort de Pau Vila, de Lluís Solé i Sabarís, de Josep Iglésies, de Lluís M. Albentosa, de Sebastià Badia, d'Antoni Barceló, d'Antoni Bergós, d'Antoni Parramon, de Josep Parunella, de Ludwik Straszewicz, de Joan Torró i, tot recentment, de Gonçal Lax, jove, emprenedor i company constant.

Mots, més que de cloenda, d'obriment

Si sempre és difícil d'advertir un judici sobre una obra tan complexa com és la marxa d'una societat científica que és, per definició, diversa, heterogènia i en la qual coexisteixen corrents de pensament i tarannàs personals moltes vegades divergents, encara ho és més de difícil aventurar-se a emetre un judici sobre una obra que s'està fent, una obra immersa en una societat com l'actual en contínua redefinició i transformació, en la qual els valors i les premisses es modifiquen sense parar.

Però, si calgués dir el que, des de la Junta de Govern, s'estima que caracteritza la seva actuació més recent es podrien assenyalar algunes idees fonamentals:

— S'intenta consolidar la normalització de la Societat Catalana de Geografia. És possible que ara el camí sigui més planer, tant per la millora de les condicions generals del país com per la transformació de la mateixa Societat:

- a) l'aprovació dels nous Estatuts de l'Institut d'Estudis Catalans ha permès que s'estableixin amb les Societats filials relacions més estables (els presidents de les filials ja formen part del Ple de l'Institut), i que s'aclareixin una mica les qüestions econòmiques.
- b) la Junta de Govern ha assolit una homogenïtat que la fa molt més operativa i se sent solidària i responsable dels acords presos.

— Es camina cap a la conversió de la Societat Catalana de Geografia en un conjunt de tots els geògrafs i afeccionats a les ciències de l'home i de la terra sense excepcions. La presència a la Junta de Govern de membres de les dues universitats catalanes on existeixen departaments de geografia i els lligams amb altres centres de recerca, amb centres excursionistes i amb les institucions noves, populars i democràtiques, ha conferit a la Societat Catalana de Geografia una presència viva i activa a molts indrets del país i als fòrums on es discuteixen els problemes que són inherents a la nostra disciplina.

— Es mantenen les relacions «exterior» amb geògrafs de diversos països i contrades i de tendències diferents. L'enriquiment teòric que s'obté d'aquests contactes és innegable. Voler-los ignorar o menysvalorar seria una equivocació i una estultícia que la Junta de Govern no vol cometre.

— S'incrementa la intensitat de les relacions amb les institucions: la Generalitat (el doctor Casassas, president de la Societat, forma part de la Comissió d'Urbanisme de Catalunya com a representant de l'Institut d'Estudis Catalans, i, amb la mateixa representació, és membre de la Comissió de Delimitació Territorial de Catalunya on un altre geògraf membre de la Societat, el doctor Joan Vilà, hi representa la Universitat de Barcelona), amb la Diputació de Barcelona, amb l'Ajuntament de Barcelona i amb molt altres Ajuntaments (Berga, Girona, Manresa, Perafita, el Prat de Llobregat, Sabadell, Salt, Terrassa, Torà de Riubregós, el Vendrell...), i amb molts altres centres locals de recerca i d'investigació.

— Es promou la participació a les tasques de la Societat dels joves geògrafs, als quals, des dels primers números, s'obriren les pàgines de «Treballs de la SCG». La Junta de Govern pretén que la Societat esdevingui la llar de tots els joves —licenciats, estudiants i d'altres— on puguin discutir i debatre lliurement els seus problemes i on puguin trobar cabuda i guiatge les seves recerques.

— Es continuen tots els esforços per assegurar la continuïtat de «Treballs de la SCG». Cal resoldre definitivament el problema del seu finançament, de la seva difusió, de la millora de les col·laboracions, del perfeccionament tipogràfic... Cal que aviat es confirmi com una gran revista de geografia plural i vigorosa que doni fe constant de l'existència de la Societat Catalana de Geografia «Una Societat que no publica —va dir Solé i Sabarís— és una Societat morta».

— Es treballa en projectes que requereixen la contribució de tots. Es preveuen trobades amb geògrafs d'altres punts de l'Estat, s'obriran debats amb grups de diversos punts de Catalunya; es mantindran els contactes amb col·legues estrangers i s'estudia la possibilitat que la seva estada es perllongui i puguin impartir cursos més complets; es pensa en la

possible organització d'un Congrés català de Geografia, possiblement obert la tardor de 1991...

— S'està debatent la possibilitat de crear centres locals de socis de la **Societat Catalana de Geografia** a aquelles localitats on el seu nombre permeti el manteniment d'activitats diverses.

Cada vegada més les branques es van estenent més amples. Quan alguns afirmen que ja no som a l'època de les societats, científiques, la **Societat Catalana de Geografia** es manté, creix i es va renovant i enfortint amb nous membres joves. Més de la meitat dels socis actuals de la Societat Catalana de Geografia no havien nascut quan, després dels anys més obscurs de la repressió franquista, Eduard Fontserè i Josep Iglésies proposaren la reorganització de la Societat i la represa de les seves activitats.

En un món en què els canvis esdevenen vertiginosos en tots els camps de l'activitat humana i on cal estar amatent a totes les variacions, si no es vol restar al marge de les necessitats col·lectives, la Societat Catalana de Geografia ha fet un esforç notable *d'aggiornamento* i de renovació. Sovint ens preguntem, amb paraules de Baulig, «què quedarà de la geografia?» i nosaltres hi afegim «i de la Societat Catalana de Geografia?» «Cal respondre: una manera determinada de mirar les coses, una mena de pensament, una categoria nova de la intel·ligència a la qual l'esperit de la nostra civilització acaba d'accedir». Però, tant com ens sentim obligats a promoure l'obertura cap el futur, som fidels a la nostra trajectòria i volem sentir-nos, tal com va escriure l'Iglésies, constituents «d'una anella que ens uneix amb els impulsos que foren assenyalats quan la nostra fundació (...) No som una font estroncada que ha revingut a la babalà».

Per això, quan amb esforç intentem incorporar el major nombre de socis a les tasques de la Societat perquè esdevingui cada vegada més una obra col·lectiva i quan ens sentim forts pel treball fet durant més de mig segle —tot i que «no sabem ben bé si som encara dins les catacumbes» a causa de la incomprensió, al recel i a la mesquinesa d'alguns—, volem creure en el futur.

¿Què cal fer, avui, de la Societat Catalana de Geografia, quan estem a la vigília del segle vint-i-u? Doncs, tal com diu Barbier, president de la Societat de Geografia de Marsella, considerar «el que ja està escrit als nostres Estatuts». És cert que és evident que el llenguatge i les formes hauran d'anar canviant i que caldrà preocupar-se d'aspectes i de problemes dels espais mundials actuals i que haurem de seguir les modes de pensament de la geografia de la nostra època. Però el que vam dir des d'un principi, «contribuir al progrés de la geografia i encoratjar-ne l'estudi»,² aquestes paraules continuen essent d'actualitat».

agost 1989

¹ Veure els articles de Lluís CASASSAS, *De la fesonomia geogràfica de Josep Iglésies* («Revista Catalana de Geografia», núm. 1, març de 1978), *De la bibliografia més recent de Josep Iglésies* («Treballs de la SCG», núm. 8 desembre 1986), *Dels actes de la Casa de Caritat* («Treballs de la SCG», núm. 10/11, març-juny 1987), *De l'homenatge a Josep Iglésies a la Mussara* («Treballs

de la SCG», núm. 12, setembre 1987), la transcripció del Vídeo *Josep Iglésies i la geografia catalana*, publicat al núm. 12 de «Treballs de la SCG», el treball d'Ignasi CUADROS i Antoni DURA, *Josep Iglésies, una via singular de treball i estudi* («Treballs de la SCG», núm. 13-14), i els articles de Pau VILA, Francesc GURRI, Joan REBAGLIATO, Eufemià FORT, Albert MANNENT, Ramon AMIGÓ i Josep SERRA PAMIES al núm. 1 de la RCG, gener-març 1978.

² article 1 dels Estatuts de la Societat Catalana de Geografia:

«La Societat Catalana de Geografia té per finalitat el conreu d'aquesta ciència en tots els seus aspectes, estendre el seu coneixement entre el nostre poble i aplegar i publicar els treballs dels qui s'hi dediquen».